

БОМБЫ НЕ ЎЗАРВУЦЦА

Смерць таілася ў беларускай зямлі дваццаць шэсць гадоў.

Недалёка ад Оршы на дарозе Мінск—Масква, дзе днём і ноччу бясконцым патокам бягуць і бягуць машыны, яе захавалі ў 1944 годзе з сапраўднай нямецкай дакладнасцю і акуратнасцю. На многіх кіламетрах выкапалі ўздоўж дарогі дзесяткі калодзежаў, старанна абліцавалі іх дошкамі і паклалі туды магутныя авіябомбы і скрынкі з узрыўчаткай. Дзесяткі бомбы, тысячы кілаграмаў толу злучылі дэтаніруючымі шнурамі і электраправадкай. Меркавалі фашысты: па дарозе будзе наступаць Савецкая Армія, на дзесяткі кіламетраў расцягнуцца калоны танкаў, машын з салдатамі; і грывнуць выбухі, і армія-вызваліцельніца спыніцца, а яны, бітыя ваякі, умацуюць фронт за вайграчы час або спакойна адступяць на захад.

Д'ябальская задума не здзейснілася. Бомбы не ўзарваліся, Знік фашысцкі рэйх. А ў мірнай беларускай зямлі, пад нашым мірным небам з дзесяцігоддзя ў дзесяцігоддзе заставалася ляжаць пякельная начынка...

Гэта небяспечна і страшна. Але небяспечней у незлічоную колькасць разоў, калі мініруюць не дарогу, а мір, калі існуе перамога не дзесяткам ці сотням, а мільёнам людзей. Калі там, адкуль у нашу шматпакетную Беларусь не раз прыходзіла вайна, гавораць аб рэваншы, адраджаюць неанацизм і зноў мараць пра «дранг нах остэн»...

Якраз у тыя дні, калі сапёры абясшкодзілі ад смяротнай небяспекі беларускую дарогу, да нас прыйшла яшчэ адна добрая вестка: урады Савецкага Саюза і Федэратыўнай Рэспублікі Германіі ліквідавалі завалы на шляху да ўмацавання міру. 12 жніўня 1970 года ў Маскве быў падпісан Дагавор паміж СССР і ФРГ. Беларускі народ, усе савецкія людзі, народы многіх краін, якім дарага мірнае суіснаванне, з радасцю віталі гэтую вялікую падзею.

Аб чым жа дагаварыліся дзве дзяржавы?

Савецкі Саюз і Федэратыўная Рэспубліка Германіі, скажана ў Дагаворы, разглядаюць падтрыманне міжнароднага міру і дасягненне разрадкі напружанасці ў якасці важнай мэты сваёй палітыкі. Яны выказваюць імкненне садзейнічаць нармалізацыі абстаноўкі ў Еўропе і развіццю мірных адносін паміж усімі еўрапейскімі дзяржавамі, зыходзячы з існуючага ў гэтым раёне цяперашняга становішча.

Абедзве краіны адзіныя ў прызнанні імя таго, што мір у Еўропе можа быць захаваны толькі ў тым выпадку, калі ніхто не будзе рабіць замаху на сучасныя граніцы. Яны бяруць на сябе абавязальства няў-

хільна захоўваць тэрытарыяльную цэласнасць усіх дзяржаў у Еўропе ў іх цяперашніх граніцах. Яны заяўляюць, што не маюць якіх-небудзь тэрытарыяльных прэтэнзій да каго б там ні было і не будуць выстаўляць такіх прэтэнзій у будучым. СССР і ФРГ разглядаюць як непарушаныя цяпер і ў будучым граніцы усіх дзяржаў у Еўропе, у тым ліку лінію Одэр—Нейсе, якая з'яўляецца захаднай граніцай Польшчы, і граніцу паміж ФРГ і Германскай Дэмакратычнай Рэспублікай.

Савецкі Саюз і Федэратыўная Рэспубліка Германіі, падкрэслена ў Дагаворы, будуць кіравацца ў сваіх узаемных ад-

носінах, а таксама ў пытаннях забеспячэння еўрапейскай і міжнароднай бяспекі мэтай і прынцыпамі, сфармуляванымі ў Статуце Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. У адпаведнасці з гэтым яны будуць вырашаць свае спрэчкі выключна мірнымі сродкамі. У пытаннях, закранаючых еўрапейскую і міжнародную бяспеку, і ў сваіх узаемных адносінах краіны бяруць на сябе абавязальства ўстрымлівацца ад пагрозы сілай або яе ўжывання.

З адной з нямецкіх дзяржаў — Германскай Дэмакратычнай Рэспублікай — Савецкі Саюз даўно падтрымлівае адносіны дружбы і брацкага супрацоў-

ніцтва. Падпісаны Дагавор закладвае фундамент для далейшага развіцця сувязей з ФРГ, для ўмацавання еўрапейскай бяспекі. Акрамя таго, СССР і ФРГ выказалі сваю рашучасць да паляпшэння і расшырэння супрацоўніцтва паміж імі, уключаючы галіну эканамічных адносін, а таксама навукова-тэхнічных і культурных сувязей, у інтарэсах абедзвюх дзяржаў.

Беларусь, якая двойчы пацярпела ад германскага мілітарызму, вітае гэты Дагавор. Мы вітаем яго таму, што паміж Савецкай дзяржавай і Федэратыўнай Рэспублікай Германіі, якая да гэтага часу прытрым-

лівалася ў адносінах да нас не зусім дужалюбнага палітычнага курсу, наступае перыяд лепшага ўзаемаразумення. Мы радуемся кожнаму кроку, які збліжае народы і ліквідуе падазронасць, умацоўвае мірнае суіснаванне, таму што мы не навідзім вайну і любім мір. І калі сапёры пад Оршай абясшкодзілі тайныя сховішчы мінулай вайны, а дзяржаўныя дзеячы ў Маскве ўзялі на сябе абавязальства ўстрымлівацца ад пагрозы сілай або яе ўжывання, а гэта значыць папярэдзіць вайну ў будучым, мы з задавальненнем можам сказаць:

— Бомбы больш не ўзарвуцца.

Група сапёраў пад камандаваннем старшага лейтэнанта Д. ШКУРАПАТА размініруе дарогу. У кузаў пагружаюць бомбу вагой 250 кілаграмаў.

Фота Г. УСЛАВА.

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Двадцать шесть лет лежали в белорусской земле тысячи килограммов смертоносного груза — ступая, фашисты закопали вдоль дороги Минск — Москва мощные авиабомбы и ящики со взрывчаткой. Двадцать шесть лет люди, едущие по шоссе, подвергались смертельной опасности — колодцы были соединены детонирующим шнуром и электропроводкой. Эти бомбы никогда не взорвутся, их нашли и обезвредили советские солдаты. Но еще более страшны бомбы, которые могут быть сброшены на мирные города и села, если разразится третья мировая война. Наше правительство приветствует и поддерживает каждый шаг любой страны, направленный на разрядку международной напряженности. С удовлетворением встретили все советские люди известие о том, что 12 августа в Москве был подписан Договор между Союзом Советских Социалистических Республик и Федеративной Республикой Германии [«БОМБЫ НЕ УЗАРВУЦА», 1 стр.].

17 августа в Советском Союзе осуществлен запуск автоматической межпланетной станции «Венера-7». Статья «ДА «ПЛАНЕТЫ ЗАГАДАК» [2—3 стр.] комментирует это важное событие. Новая советская космическая станция, летящая к Венере, должна продолжить исследования «планеты загадок» и ее атмосферы, а также межпланетного пространства, начатого предыдущими станциями. Развитие космической техники, усовершенствование ракетносителей, создание новых материалов дали возможность сделать значительный шаг в проектировании и конструировании космических кораблей. Если вес «Венеры-1» был равен 643,5 килограмма, то последняя станция весит почти в два раза больше, значительно шире и круг ее научных задач.

Предательская деятельность белорусских буржуазных националистов во все времена вызывала гневное возмущение нашего народа. Классики белорусской советской литературы Я. Купала, Я. Колас, З. Бядуля, К. Чорный в своих произведениях давали отпор бебурнацам и решительно отмежевались от попыток непрошеного опекуства. Материалы, разоблачающие их преступную сущность, не раз печатались на страницах «Голасу Радзімы» и других республи-

канских газет и журналов. Недавно издательство «Беларусь» выпустило в свет книгу «На задворках», где собраны статьи, фельетоны, памфлеты, «героями» которых являются люди, чья профессия — измена Родине. Они предавали свой народ кайзеру Вильгельму, Пилсудскому и Гитлеру, а теперь верно служат новым хозяевам на Западе. Рецензия на сборник «НА ЗАДВОРКАХ» напечатана на 5 стр.

О литературном кружке, который с 1963 года работает в Глубочанской средней школе Ушачского района, рассказывается в статье «ЗНАЙСЦІ ЗАПАВЕТНАЕ СЛОВА» [6 стр.]. Богат талантами этот край. Отсюда в белорусскую литературу пришли лауреат Ленинской премии Петрусь Бровка, Василь Быков, Евдокия Лось, Григорий Бородулин. Радуют своими успехами и молодые авторы. Члены школьного литературного кружка неизменно выходят победителями в районных, областных, республиканских и всесоюзных творческих конкурсах школьников. За семь лет существования кружка газеты и журналы поместили более двух тысяч произведений его участников. Кружковцы выпускают свой собственный литературно-художественный журнал «Восход». Один из его четырех экземпляров ребята передают в библиотеку колхоза «Глубочаны». Школьники увлекаются устным народным творчеством. Ими собрано около ста обрядовых и бытовых песен, записано много партизанских частушек, сложенных в бригаде имени Чапаева в 1943—44 годах.

«ПАДАРОЖЖА У ЭКЗОТЫКУ» [8 стр.] — так называется репортаж из Центрального ботанического сада Академии наук БССР, этого живописнейшего уголка белорусской столицы, где собрано восемь тысяч видов земной флоры. Маньчжурский орех, американская туя, пенсильванский ясень, амурский виноград, ровесник динозавров гингко отлично чувствуют себя на нашей земле. Гордость белорусских ботаников — розарий насчитывает около 700 сортов роз. Под жаркими лучами искусственных солнц в оранжеее зреют лимоны, грейпфруты, бананы. Необыкновенно красивы аллеи сада — кленовая, березовая, рябиновая, ясеневая. Они давно стали любимым местом отдыха минчан.

най прасторы, пачатыя папярэднімі станцыямі. Ад станцыі «Венера-1», якая стартвала 12 лютага 1961 года, да станцыі «Венера-5» і «Венера-6», што пачалі свой шлях 5 і 10 студзеня 1969 года, няспынна расшыралася кола навуковых задач, ускладнялася праграма даследаванняў. Калі першыя станцыі залупаліся па траекторыі пралёту планеты на параўнальна вялікай адлегласці, то апошнія тры станцыі праводзілі непасрэдна даследаванні газавай абалонкі планеты, ажыццявіўшы парашутны спуск ў яе атмосферу.

Пачатковы этап даследавання Венеры ўключаў, акрамя правядзення навуковых эксперыменту, адпрацоўку тэхнікі далёкіх касмічных палётаў: праверку метадаў вызначэння касмічнага аб'екта на міжпланетную трасу, звышдалёкай радыёсувязі і спосабу кіравання станцыяй. Наступныя этапы праграмы характарызаваліся такімі тэхнічнымі дасягненнямі, як забеспячэнне палёту і кіравання адначасова дзвюма касмічнымі станцыямі «Венера-5» і «Венера-6», дасягненне і ўва-

ход у атмосферу Венеры ў заддзены раён з патрабумай дакладнасцю.

Нязмерна ўзрос аб'ём і змяніліся якасна самі навуковыя эксперыменты і даследаванні. Вызначэнне хімічнага саставу атмасферы, вымярэнне яе тэмпературы, шчыльнасці і ціску па вышыні, асветленасці, выкананыя станцыямі «Венера-4», «Венера-5» і «Венера-6», — гэта ўжо прамое пранікненне ў тайны планеты.

Агульнае развіццё касмічнай тэхнікі, удасканаленне ракетнасьбітаў, распрацоўка дакладных метадаў кіравання палётам, стварэнне новых матэрыялаў далі магчымасць зрабіць значны крок у праектаванні і канструванні касмічных станцыяў. Калі вага першага міжпланетнага даследчыка — станцыі «Венера-1» складала 643,5 кілаграма, то новыя пасланец — станцыя «Венера-7» важыць амаль у два разы больш.

Станцыя «Венера-7» пачала шматмесачны міжпланетны шлях да намечанай мэты. Апаратура, устаноўленая на станцыі, працуе нармальна.

А. КАРЫЦКІ.

125 гектараў займае паша ў саўгасе «Любанскі» — вялікай жывёлагадоўчай гаспадарцы. НА ЗДЫМКУ: даярка саўгаса «Любанскі» Надзея АЗЯРЭВІЧ.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

Вёска Хідры Кобрынскага раёна — цэнтр калгаса «Зара», буйной, шматгаліновай гаспадаркі. 30 трактараў, 13 зерневых і 5 бульбаўборачных камбайнаў, 27 аўтамабіль забяспечваюць высокі ўзровень механізацыі гаспадаркі. У пяці кароўніках, пабудаваных за апошнія гады, утрымліваецца больш 1 000 галоў. Раздача кармоў, водазабеспячэнне, уборка — усё выконваецца з дапамогай механізмаў.

Багаце калгаса — гэта дабрабыт сялян. У дамах хлебарабаў электрычнасць, водаправод, газ, тэлефон. Амаль над кожнай другой хатай — тэлевізійная антэна. Аб такіх выгодах раней ніхто і не марыў.

Нельга не залюбавацца прыгожым двухпавярховым будынкам сельскага дача культуры, які ўзведзены ў вёсцы Хідры. Добрая клубы ёсць і ў брыгадах.

Ужо тры гады працуюць калгасныя дзіцячыя яслі. У вёсках Гайкоўка і Каташы пабудаваны новыя магазіны. У Хідрах узводзіцца вялікі адміністрацыйны будынак, дзе размесцяцца быткамбінат і магазін.

Б. ЗІНКЕВІЧ.

Акцябрчына... Колькі слаўных старонак упісала яна ў геральдычны летапіс нашай рэспублікі. Рудабельскія камунары, якія ў ліку першых узялі чырвоны сцяг над рэўкомам, мужна змагаліся за ўладу Саветаў у партызанскіх атрадах і на франтах грамадзянскай вайны.

У гады гітлераўскай акупацыі гарадскі

Жыво ў Беларусі заўсёды пачынаецца з Гомельшчыны і прасоўваецца па поўнач. Зараз яно ў разгары на Віцебшчыне. Наш здымак зроблен у саўгасе «Рудакова». Дзесяцікласніца Надзея АБАЛОНСКАЯ, як і іншыя школьнікі, дапамагае старэйшым у гэты гарады час.

Фота Г. УСЛАВАВА.

пасёлак Акцябрскі называлі другой Масквой: над будынкам райвыканкома палымнеў чырвоны сцяг, людзі жылі па савецкіх законах, нага фашыста так і не ступіла на свяшчэнную зямлю рудабельскіх камунараў. Не дапамаглі акупантам ні бамбёжкі, ні карныя экспедыцыі.

Свята захоўваюць жыхары Акцябрскага раёна памяць аб тых, хто аддаў сваё жыццё за свабоду Радзімы. Два гады назад у райцэнтры быў створаны музей народнай славы. Сярод яго наведвальнікаў не толькі жыхары гарадскога пасёлка і навакольных вёсак, але і госці з іншых гарадоў рэспублікі і краіны.

Музей рэгулярна папаўняецца новымі экспанатамі. Так, нядаўна ўдава Героя Савецкага Саюза Ціхана Бумажкова Марыя Трафімаўна прыслала часопіс «Новый мир» за 1942 год, у якім змешчаны нарыс аб праслаўленым партызанскім камандзіру, шмат газетных выразак, а таксама кнігу К. Чорнага «Партызан Бумажкоў».

Былы сакратар Рудабельскай валасной камсамольскай ячэйкі Мікалай Адзінец, які жыве зараз у Сімферопалі, даслаў у адрас музея кніжку сваіх успамінаў аб чырвоных партызанах Акцябршчыны, якія дзейнічалі на тэрыторыі раёна ў гады грамадзянскай вайны, падшыўкі газет часоў Вялікай Айчыннай вайны.

Папоўнілася экспазіцыя матэрыяламі аб войнах, вызваляўшых раён у 1944 годзе. Супрацоўнікі музея працягваюць пошукі. Тыя, хто не чуў выбухаў бомбаў і кулямётных чэргаў, павінны ведаць імёны герояў, якія пралівалі кроў за іх сённяшняе шчаслівае жыццё.

М. ГЕЦМАН.

Калектыў Мінскага вагонарамонтнага заводу імя Мяснікова шэфствуе над калгасам «Праца» Нясвіжскага раёна. З кожным годам мацее дружба вагонарамонтнікаў і хлебарабаў.

Для майстэрняў калгаса выдзелен стругальны станок, адрамантаван камбайн, выраблены кармушкі, камплект інструменту, дэталі для рамонт сельскагаспадарчай тэхнікі. Ахвотна дзеліцца вагонарамонтнікі і сваім вопытам. Нядаўна на заводзе павысіла кваліфікацыю група токараў калгаса. У падшэфных працоўнікоў палёў пабывалі дырэктар прадпрыемства Э. Белабрыцкі і старшыня заводскага камітэта прафсаюза Е. Макарэвіч. Яны гутарылі з калгаснікамі, цікавіліся іх патрэбамі. Цяпер калектыў заводу рыхтуе да перадачы калгасу папярочна-стругальны дрэвапрацоўчы станок, новыя комплекты інструменту і прыстасаванняў. Група рабочых выедзе ў калгас для аказання дапамогі ў рамоне электраабсталявання, станкоў. З новай канцэртнай праграмай пабывае ў сельскіх працоўнікоў калектыў мастацкай самадзейнасці.

Р. СМІРНОУ.

У ліпені гэтага года пачалі працаваць Бялёўскі і Мілевіцкі сельскія дамы культуры. У пасёлку Хвоенск Тураўскага леспрамгаса адкрыта новая бібліятэка, у Жыткавічах — аўтаклуб, у вёсцы Пагост калгаса «Савецкая Беларусь» — бібліятэка, сельскія клубы — у вёсцы Пласток калгаса «Зара» і ў вёсцы Перароў калгаса «Чырвоны Кастрычнік».

Да канца года будуць пабудаваны сельскія клубы ў вёсках Рагачоў, Града, Цімашэвічы, бібліятэкі ў пасёлку Азёрным рыбакамбіната «Белае» і ў вёсцы Палосцэзічы саўгаса «Ленінскі».

Зараз у раёне налічваецца 129 бібліятэк, клубоў і дамоў культуры.

І. НОВІКАЎ.

Город юности, город будущего

В Белоруссии немало городов, имеющих тысячелетнюю историю. За последние годы республика отпраздновала 900-летие Минска, 1100-летие Полоцка. Но, пожалуй, с не меньшей теплотой мы отмечаем первый юбилей Солигорска — городу исполнилось десять лет со дня рождения.

Он возник не на месте какого-либо поселка или городка, а просто в чистом поле. 10 августа 1958 года был заложен первый камень, а сейчас на том месте возведен высокий пylon, увенчанный колосом. Колос — символ той цели, ради которой построен город. Миллионы тонн калийной соли, добытой шахтерами и переработанной химиками, идут на колхозные поля, делая землю плодородной.

Геологические поиски в районе Старобина (это примерно в 120 километрах к югу от Минска) велись еще до Великой Отечественной войны, а потом были возобновлены в 50-х годах. Залежи сильвинита (калийной соли) в этих местах оказались колоссальными. Заметим, кстати, что белорусская земля, считающаяся до революции бесперспективной на полезные ископаемые, открывает сейчас людям все новые и новые клады.

Итак, возле Старобина решено было строить первый в Белоруссии город шахтеров. Сюда съехались специалисты горного дела, а также молодые энтузиасты со всего Советского Союза. Сегодня в Солигорске живут люди более чем 30 национальностей. Город уже насчитывает 40 000 жителей, а архитекторы разрабатывают его генеральный план на 100 000 человек.

26 июля 1960 года подземный взрыв возвестил о начале работы Солигорского калийного комбината. За десять прошедших лет вынута из недр земли и переработано более 40 миллионов тонн сильвинита. Сейчас этот комбинат называется первым, потому что, кроме него, работает на полную мощность второй, вступила в строй первая очередь третьего и уже определено место для четвертого, самого мощного. На сотни километров протянулись в недрах земли подземные улицы рудников.

За последние годы на солигорских калийных комби-

натах установлено десять всесоюзных и один мировой рекорд по скоростной проходке горных разработок. Многие шахтеры отмечены правительственными наградами, а бригадир шахтопроходчиков А. Селиванов удостоен высшей награды страны — ордена Ленина и звания Героя Социалистического Труда.

По вечерам ярко горят над городом красные звезды. Такие звезды зажигаются в Советском Союзе на копрах всех шахт, выполнивших дневное задание. Впрочем, не совсем над городом — а за ним, потому что Солигорск находится за чертой производственной зоны. Ведь комбинат — это не только шахты, но и обогатительная фабрика, где производится химическая обработка руды, и вспомогательные цехи. Поэтому полезнее для здоровья людей строить жилье вдали от производственных комплексов.

О здоровье шахтеров и химиков и удобствах для них заботятся не только инженеры по технике безопасности и врачи, но и городские власти. Город спланирован так, чтобы каждый микрорайон имел все необходимое для быта людей: магазины, столовые, швейные ателье, детские сады и т. д. Речка Случь, перегородженная плотинкой, разлилась в огромное озеро. На его берегах будут посажены парки и леса, в которых разместятся оздоровительные учреждения.

Говоря о Солигорске, трудно разграничить его настоящее и будущее, потому что здесь между «есть» и «будет» чаще всего лежат слишком малые отрезки времени. Кажется, совсем недавно наша газета писала о том, что в Солигорске будет свое «море», и даже печатала стихи местного поэта:

Солигорские белые чайки На Днепре еще где-то живут...

Сегодня же это «море» плещется у самого города, и на нем тренируются летом подводники-аквалангисты, а зимой любители зимнего плавания — «моржи».

Мы только что сказали, что на берегах водохранилища разместится зона здоровья, а между тем здесь уже открыт профилакторий калийных комбинатов, т. е. лечебно-профилактическое учреждение типа санатория, где люди лечатся и отдыхают без отрыва от производства.

Кажется, совсем недавно мы сообщали нашим читателям и о том, что в Солигорске строится дворец культуры шахтеров, а он уже стоит на центральной магистрали города — улице Ленина, и его самостоятельные коллективы занимают призовые места на республиканских конкурсах. В огромном и в то же время изящном здании дворца разместились театрально-концертный зал на 1 000 мест, кино-лекционный зал на 350 мест, библиотека с читальней, спортивный зал, два холла, музыкальная гостиная, залы для выставок, детских игр, кафе, буфет и 40 помещений для работы кружков (танцевального, хорового, цветоводов, аквариумистов, изобразительного искусства и др.).

Лауреатом областных и республиканских конкурсов является инструментально-вокальный ансамбль дворца. Его солистка Валентина Мишина обладает прекрасным голосом, удивительно естественно и уверенно держится на сцене. Даже трудно поверить, что это не профессиональная артистка, а инженер. Высоко оценивают специалисты и мастерство эстрадного оркестра. В его репертуаре — самые различные произведения. Тут и белорусская народная песня «Перепелочка»,

и фантазия на темы советских песен, и чисто джазовые «Блюз» Карадимчева, «Два часа джаза» Бэйзи и др. Этот оркестр всегда играет на балах, карнавалах, танцевальных вечерах.

Большим успехом пользуются у зрителей темпераментные, красочные выступления танцевального ансамбля «Шахтер». Это в основном фольклорный коллектив, исполняющий белорусские народные танцы («Бульба», «Белорусская вертушка» и др.). Безусловная удача «Шахтера» — шуточная сценка «Неверный Лявои», разработанная и поставленная руководителем ансамбля С. Бояриным по мотивам народной песни «Лявониха». Весело смеются зрители над неудачливым дон-жуаном Лявоином, проученным своей хитрой женой и ее верными подружками.

«Шахтер» — один из старейших коллективов города, он возник вместе с первым комбинатом. Сейчас артисты получили не только отличные помещения для репетиций и концертов, но и возможность заказывать в Минске, в художественных мастерских, самые изысканные и дорогие костюмы, потому что дворец щедро финансируется руководством всех трех комбинатов.

— Наш ансамбль принимает тепло и в Солигорске, и в городе, где он бывает на гастролях. — рассказывает директор дворца культуры Лев Бессмертный. — а извезли мы почти всю республику. Любимцами зрителей сразу становятся наши «звезды»: Николай Минько — бурозаправщик, Люся Личман — лаборантка первого комбината, Светлана Кузванова — в прошлом аппаратчица, затем сотрудница дворца культуры.

Сам Лев Владимирович тоже участвовал в рабочей самодеятельности. Он при-

ехал из Волгограда в Минск в 1949 году, работал на тракторном заводе наладчиком. Там заметили его увлечение искусством и направили учиться в Ленинград, в высшую профсоюзную школу, на театральное отделение. Сейчас Л. Бессмертный руководит Солигорским дворцом культуры и, в частности, ведет занятия драматического кружка.

Кроме перечисленных коллективов, во дворце есть хор, вокальный класс и подготовительная группа танцевального ансамбля.

Но деятельность дворца культуры не ограничивается работой этих кружков. Люди с самыми разными вкусами и увлечениями могут заняться здесь своим любимым делом. Туристы, объединенные в клуб «Алеся», пользуются спортивным снаряжением, рюкзаками и палатками, приобретенными руководством дворца. Женщинам — хозяйкам и матерям семейств (клуб «Чародейка») дают консультации педагоги, врачи, юристы. Для них проводятся выставки-продажи кулинарных и кондитерских изделий. Пока матери заняты своими делами в клубе, малышей развлекают сотрудники детского сектора.

А дети постарше участвуют в работе авиационного, судомодельного, автомобильного кружков, изучают фото- и кинодело и т. д.

Для молодых солигорцев читаются лекции, расширяющие и углубляющие учебную программу. На встречи с ними приходят ветераны войны и труда, беседы с которыми помогают молодежи осознанно выбрать свой жизненный путь. Работают народные университеты культуры, общественно-политических и технико-экономических знаний.

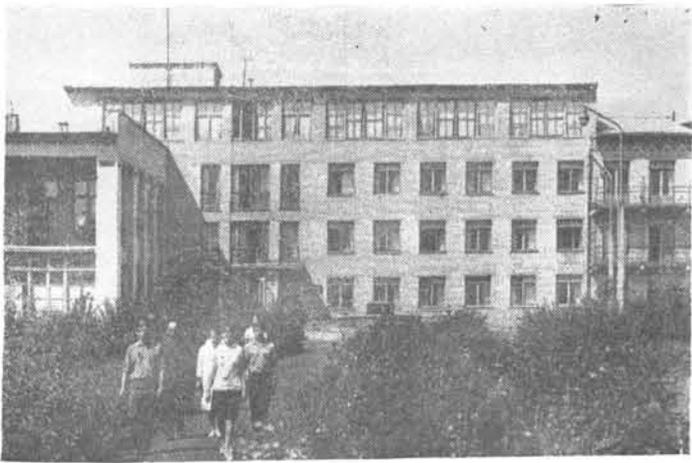
Самостоятельные артисты дворца часто выезжают в села на концерты, а также приглашают подшефных колхозников к себе в гости, на «праздники серпа и молота». Словом, дворец культуры делает очень много для того, чтобы каждый человек приобщился к миру искусства, литературы, науки, чтобы полнокровнее, интереснее, интенсивнее становилась жизнь города и района.

НА СНИМКАХ:

Вверху — горняки II солигорского комбината Николай ЧАПКА, Виктор БАХАРЬ и Ростислав КЕЦКО.

Внизу — один из новых микрорайонов Солигорска.

НА СНИМКАХ:

Вверху — новый профилакторий калийных комбинатов; здесь к услугам шахтеров прекрасные оборудованные лечебные кабинеты, морские, углекислые, хвойные и жемчужные ванны, лодочная станция, спортивная площадка и т. д. Внизу — машинисты горных комбайнов Александр ШОШИН (слева) и Михаил КАЧУР во время отдыха на искусственном озере под Солигорском.

Новые города часто называют в честь старых, возле которых они основаны: Новополоцк, Новолукомль. Иногда — по рекам или озерам, на которых они стоят, например, Белоозерск. Название Солигорска не имеет под собой ни исторической, ни географической почвы. Просто он так назван в честь горняков, добывающих соль.

Но если говорить о рельефе города, то здесь нет не только гор, но даже холмов, так характерных для белорусского пейзажа. Солигорск стоит на абсолютно ровной площадке, и это создает трудности для архитекторов. Ведь всем известно, как украшают город естественные возвышенности. А здесь приходится разнообразить городской пейзаж только за счет разницы высот застройки.

Но если говорить о рельефе города, то здесь нет не только гор, но даже холмов, так характерных для белорусского пейзажа. Солигорск стоит на абсолютно ровной площадке, и это создает трудности для архитекторов. Ведь всем известно, как украшают город естественные возвышенности. А здесь приходится разнообразить городской пейзаж только за счет разницы высот застройки.

Пока город в основном застроен пятиэтажными домами, — рассказывает главный архитектор Геннадий Шарый. — Но вскоре мы перейдем к сооружению 9-ти, 12-ти и 16-этажных зданий. С этой целью завершается переоборудование завода железобетонных конструкций, который поставит нам строительные материалы. Рост города вывешивается, кстати, соображениями не только эстетики, но и экономики. Солигорск стоит на драгоценной земле — под ним залегает цельный массив силвинита. А шахты строить под городом, естественно, мы не будем. Поэтому стараемся не расширять территорию города, а тянуть его вверх.

Главный архитектор очень молод — ему всего 29 лет, и свой пост он занимает уже четыре года, сразу после окончания Белорусского политехнического института. Впрочем, молод он с точки зрения приезжего человека. В Солигорске же этот возраст считается вполне обычным и даже почтенным, ведь средний возраст его жителей — 27 лет.

Кроме калийных комбинатов и строительного треста, рассказывает Геннадий Михайлович, в Солигорске работает завод сборного железобетона, фабрика бельевого трикотажа и хлебозавод. Запланировано строительство завода по ремонту шахтного оборудования, швейной фабрики и молочного завода.

В городе пять общеобразовательных школ, два профессионально-технических училища и горно-химический техникум имени Мориса Тореза. Скоро будет возведен корпус филиала Московского горного института.

Есть в Солигорске ресторан, кафе, а на улице Ленина уже растет корпус гостиницы «Кристалл», в которой, конечно, тоже будет ресторан, кафе и разнообразные службы быта. Словом, снова переплетаются понятия «есть» и «будет», ибо невероятно высоки темпы строительства.

Солигорск по праву называют городом шахтеров, — говорит главный архитектор, — но в не меньшей степени это город строителей, руками которых он возведен и возводится. На берегу водохранилища мы поставим высокий обелиск в честь первых строителей Со-

Солигорска. Со смотровой площадки возле него весь город будет виден, как на ладони.

У молодого города не только свои успехи и радости, но и свои заботы. И исполнительный комитет горьковского Совета, который возглавляет Константин Гец, хлопочет о том, чтобы быстрее поставились панели для высотных домов, чтобы в городе была своя музыкальная школа и большой спортивный комплекс со стадионом, чтобы дорожники во время снегопадов не запаздывали с расчисткой дорог от жилых районов к шахтам, чтобы город в достаточной мере снабжался цветами...

Цветы в Солигорске — проблема первой необходимости, потому что каждое воскресенье город справляет по 17—20 свадеб. А сколько букетов нужно счастливым отцам, чтобы встречать своих жен с новорожденными! Каждый житель Солигорска с гордостью вам сообщит, что его город занимает по рождаемости первое место в республике и второе в Советском Союзе.

Дети! С погремушками и куклами, с футбольными мячами и ракетками для бадминтона, с книжками, собаками на поводках — ими переполнены дворы и скверы Солигорска. Для них в городе построены сады и ясли, детские площадки и магазины. Это им учиться в тех учебных заведениях, корпуса которых выросли или растут на их глазах, это им умножать трудовую славу создателей Солигорска — города юности, города будущего.

С. КЛИМКОВИЧ.

ЯНЫ ЛЯЧЫЛІСЯ Ў «КРЫНІЦЫ»

Знаходзячыся ў горадзе Таронта, мы некалькі разоў наведалі галоўнае праўленне Федэрацыі рускіх канадцаў на Каледж стрыт 799, дзе пазнаёміліся з членамі праўлення і супрацоўнікамі рэдакцыі «Вестника». Сярод іншых нам быў прадстаўлены і Іван Шыбайла.

З усмешкай ён падышоў да нас і сказаў: «Я таксама беларус. Мне цяпер 60 гадоў. Прыехаў у Канаду з Брэсцкай вобласці сорак чатыры гады назад. Шмат кідаў мяне лёс з аднаго ў другі канец гэтай вялікай краіны. Усяляк даводзілася жыць. Беспрацоўным быў. По-

тым вывучыў друкарскую справу і вось больш за трыццаць год працую ў «Вестнике».

Прайшло крыху больш за паўтара года, і мы зноў сустрэліся з Іванам Міхайлавічам, але ўжо ў Мінску — сталіцы Савецкай Беларусі. Знешне ён, здавалася, зусім не змяніўся, але дала аб сабе ведаць хвароба Трэба было пачыцца.

Дваццаць чатыры дні правёў Іван Міхайлавіч у санаторыі «Крыніца» пад Мінскам. Тут савецкія ўрачы ўсебакова абследавалі яго і аказалі патрэбную дапамогу. Канадскі госць застаўся задаволены вынікамі лячэння.

Пасля санаторыя Іван Шыбайла быў нашым госцем. Азнаёміўся з выдатнасцямі Мінска, пабываў у музеях і ў тэатры, сустрэўся і гутарыў з савецкімі людзьмі. Асабліваю цікава для яго мела гутарка ў рэдакцыі газеты «Голас Радзімы». Вёрстка, выпуск газеты, фарбы, лінацыпы — шмат розных пытанняў было зададзена супрацоўнікам рэдакцыі.

Разам з Іванам Міхайлавічам адпачывала ў «Крыніцы» Любоў Шышко. Яна таксама з Таронта, таксама член ФРК, але працуе ў магазіне «Тройка». Мы яе называлі проста Люба. Ды і нельга было інакш назваць гэту поўную аптымізму жанчыну, якая заўсёды ўсміхаецца. Яна дваццаць гадоў у Канадзе і ўсе гэтыя гады аддае працы ў ФРК, цяжкэй, але пачэснай справе — несці людзям савецкую кнігу, знаёміць канадцаў з рознымі савецкімі вырабамі і таварамі.

Савецкія ўрачы зрабілі ўсё магчымае, каб паправіць здароўе Любы.

Шкада было расставіцца з Іванам Міхайлавічам і Любай. Праводзячы іх у Канаду, мы пажадалі ім моцнага здароўя і вялікіх поспехаў у іх высакроднай рабоце.

П. ФРАЛОУ,

адказны сакратар Беларускага таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом.

ПІШУТ ЗЕМЛЯКІ

Сейчас в разгаре лето, и, наверное, у вас, в Минске, много земляков-туристов из разных стран. Они приезжают на Родину, чтобы увидеть места своей юности, которые покинули десятки лет назад. Тогда они думали только об одном — где бы найти работу, чтобы обеспечить кусок хлеба себе и своей семье. Кочуя из города в город, из страны в страну в поисках заработка, эти люди всегда тосковали по своей Родине.

Не все могут позволить себе свидание с отчим краем.

Но те, кто побывал в Советском Союзе, с радостью и гордостью убедились в том, что СССР — богатая и свободная страна. Советским гражданам не угрожает безработица, их дети могут бесплатно учиться. Что может быть дороже этого?

В этом году мы не в состоянии совершить поездку на Родину. Думаем собрать необходимые средства к следующему году. А пока завидуем тем, кому выпало счастье подышать родным воздухом.

У нас в этом году очень

неустойчивая погода, но виды на урожай хорошие. Однако это не мешает росту дороговизны, цены на продукты все время поднимаются. И чем все это кончится, неизвестно.

Сердечное спасибо за газету. Ее мы получаем регулярно и перечитываем по нескольку раз, чтобы не пропустить какую-нибудь весточку с Родины. Постоянно слушаем радиопередачи из Минска.

С глубоким уважением
Станислава и Владимир ЛИХОТА.

Франция.

НА ЗАДВОРКАХ

Хто яны, тыя, што прадалі Радзіму? Калі пачалося і чым тлумачыцца іх здрадніцтва? Дзе яны знаходзяцца і што робяць цяпер? Адказы на гэтыя пытанні пра беларускіх буржуазных нацыяналістаў не раз даваліся ў нашай газеце і іншых рэспубліканскіх перыядычных выданнях. Цяпер артыкулы, фельетоны і памфлеты пра здраднікаў беларускага народа сабраны ў асобнай кнізе «На задворках», якая нядаўна выйшла ў выдавецтве «Беларусь». Кніга дае яркае ўяўленне аб антынароднай дзейнасці бебурнацаў на працягу мінулага паўстагоддзя, раскрывае сапраўдны твар многіх злачынцаў, якія ўчынялі крывавае справы на беларускай зямлі, а потым, пазбегшы справядлівай кары за сваю злачынную дзейнасць, знайшлі прытулак на Захадзе.

У артыкуле Міхася Лынькова «Аб вылюдках», якім адкрываецца кніга, гаворыцца:

«Не раз і не два за апошнія паўстагоддзе абмывалі яны свае рукі ў крыві народа, не раз і не два папамагалі заклітым ворагам нашым рыхтаваць для народа смяротную ўдаўку... Некалі пакарліва гнулі яны свае вый перад батфортамі кайзера. Месца батфортаў занялі потым штаны пана Пільсудскага. Але і штаны доўга не пратрымаліся. На еўрапейскім кантыненте ўспыхнула карычневая пошасць... Боты Адольфа былі добра наглядзаваны, і гэты глянец здаваўся сямю-таму трывалым і вечным. Ён адразу прыцягнуў увагу і беларускіх нацыяналістаў... Усім вядомы бяслаўны канец чорнай касмыліны. Давялося нацыяналістам тэрмінова шукаць новых гаспадароў. Такім аказаліся амерыканцы, англічане і верхаводы Заходняй Германіі».

Гэткая ўслужлівасць бебурнацаў некалькім гаспадарам раскрыта ў кніжцы дэталёва і падрабязна.

Жывучы, напрыклад, у Заходняй Беларусі, яны стараліся дагледзіць ураду буржуазнай Польшчы і таму паклёпнічалі на Савецкую ўладу, дапамагалі дэфензіве душыць прагрэсіўны рух рабочых і сялян, займаліся правакацыямі. Гнеўна пратэставаў супраць іх «заступніцтва» Янка Купала, трапіна выкрываў іх здрадніцкую дзейнасць Якуб Колас. У кніжцы змечаны таксама артыкулы, фельетоны і вершы Змітрака Бядулі, Кузьмы Чорнага, Кандрата Крапівы, Валянціна Таўлая, у якіх грунтоўна высветлена дзейнасць скірумтаў, лудкевічаў, астроўскіх у даваенны час.

Найбольш крывавае следы пакінулі яны на беларускай зямлі ў гады нямецка-фашысцкай акупацыі. Астроўскі і Кушалы, Абрамчык і Станкевіч, Арсеннева, Касмовіч, Стукаліч поўзалі перад «ботамі Адольфа». Гэта хоць і невялікая, але надзвычай крыважэрная зграя гітлераўскіх халуёў удзельнічала ў масавых расстрэлах няскораных беларускіх грамадзян, у спальванні вёсак, займалася даносамі ў гестапа, ухваляла фашысцкі «новы парадок». Пра іх Якуб Колас пісаў: «Няма на свеце болей агіднага слова, як слова «зdraднік». Народнае сумленне на ўсе вякі заклеявала імя Іуды. Іудавы ідэйныя патомкі, якія прадаюць зараз фашыстам народ і гандлююць яго кроўю, самі выкрэслваюць сябе з людской грамады. І самі яны зацягнуць пятлю на сваёй шыі пад горкаю асінаю».

Народ пакараў здраднікаў. Падпольшчыкі і партызаны ў час вайны, савецкае правосуддзе ў пасляваенныя гады адпалілі на заслугах многім гітлераўскім служкам. Аднак некаторыя з іх пазбеглі справядлівай кары і акапаліся на задворках у новых гаспадароў. Яны, як гаворыць Пятрусь Броўка, «львоў усялякія памылі на свой народ. Сабачая іх служ-

ба. Грызуцца за костку, якую кідаюць ім са стала паны і фабрыканты, і гатовы навесці ўсялякую погань на свой народ».

На сабачай службе знаходзіцца і Станіслаў Станкевіч, пра якога пішуць беларускія пісьменнікі Янка Брыль і Аляксей Карпюк. Гэты лакей польскіх буржуяў і нямецкі бургамістр Барысава, які гвалціў яўрээк з гэта, цяпер прадаўся Цэнтральнаму разведвальнаму ўпраўленню. Не маючы сорамаў нават на макавае зерне, ён займаецца «літаратурна-знаўствам» і амаль штодня бэсціць беларускую літаратуру праз мікрафоны радыёстанцыі «Свабода». Разам з ім з гэтай жа падвартні брэша на нашу Радзіму яшчэ адзін гітлеравец — Юрка Віцьбіч (Стукаліч). Яны не толькі страцілі сумленне і чалавечае аблічча, а і забылі родную мову. Як піша Аляксандр Мажэйка, «не вытрымлівае ніякай крытыкі ні сінтаксіс, ні правапіс, ні фразеалогія, ні стыль нацыяналістычных выданняў».

Побач з гэтымі ёсць за мяккой бебурнацы і драбнейшага калібру. Напрыклад, Сапэжка. Ён па сягонняшні дзень піша ў рэдакцыю нашай газеты злосьныя пісьмы. «Адкрыеш канверцік, — гаворыць Вацлаў Мацкевіч, — а адтуль пацягне такой стружнеласцю думак, мізэрнасцю пачуццяў, што проста шкада становіцца паперы, якая, вядома, усё сцерціць».

Шмат трапных думак і назіранняў знойдзе чытач у фельетонах Леаніда Прокшы і Міколы Ражкова-Ружыцкага, якія добра вывучылі ўсе цёмныя куткі бебурнацкіх задворкаў, у выступленнях Рамана Сабаленкі, Барыса Сачанкі, Анатоля Стука, Івана Шамякіна і іншых аўтараў. Наогул, гэта кніга дае добрае ўяўленне аб тых, хто «служыць амерыканскаму імперыялізму верна, са скурывы вылузвэецца, каб мець сваіх трыццаць срэбранікаў».

Уд. ВЯГУН.

выполняем просьбы земляков

Эту песню из кинофильма «Новые приключения Неуловимых» мы печатаем по просьбе Лоры СВЯТОШКИК — руководительницы Виндзорского хора [Канада].

Слова И. ГОФФ

Музыка Я. ФРЕНКЕЛЯ

РУССКОЕ ПОЛЕ

Поле,
Русское поле...
Светит луна или падает
снег,—
Счастьем и болью
Вместе с тобою.
Нет, не забыть тебя сердцу
вовек.

Пусть я давно человек
городской,
Запах полыни,
Вешние ливни
Вдруг обожгут меня
прежней тоской.

Русское поле,
Русское поле...
Сколько дорог прошагать
мне пришлось!
Ты моя юность,
Ты моя воля,—
То, что сбилось, то, что
в жизни сбилось.

Русское поле,
Русское поле...
Я, как и ты, ожидаю
живу,—
Верю молчанью,
Как обещаю,
Пасмурным днем вижу
я синеву.

Не сравнятся с тобой
Ни леса, ни моря.
Ты со мной, мое поле,
Студит ветер висок.
Здесь Отчизна моя,
И скажу не тая:
— Здравствуй, русское
поле,
Я твой тонкий колосок.
Поле,
Русское поле...

Не сравнятся с тобой
Ни леса, ни моря.
Ты со мной, мое поле,
Студит ветер висок.
Здесь Отчизна моя,
И скажу не тая:
— Здравствуй, русское
поле,
Я твой тонкий колосок.
Поле,
Русское поле...

ЗДЫМАЕЦА КІНО

Не ў першы раз маляўнічае наваколле Слонімшчыны вабць кінематаграфістаў. Тут было знята некалькі мастацкіх і дакументальных фільмаў. Студыя «Казах-фільм», напрыклад, здымала ля Жыровіч паўнаметражную карціну «Песня аб Маншук».

І зноў у вёску Жыровічы прыехалі кінематаграфісты. На гэты раз здымкі вядзе кінастудыя «Беларусьфільм». Новая карціна называецца

«Паланез Агінскага» (сцэнарыі К. Губарэвіча). Гэта будзе расказ аб грозных і гераічных падзеях Вялікай Айчыннай вайны. Адно з галоўных ролей — Франка, польскага камандзіра, які быў у партызанскім атрадзе, сыграе польскі акцёр Міхайлоўскі.

Асобныя кадры фільма будуць здымацца таксама ў Гродна і гарадскім пасёлку Навадзельна.

Г. КАПУСЦІН.

Удзельнікі квартэта, які вы бачыце на здымку, жывуць у вёсцы Аношкі Влэйскага раёна. Вацлаў Мацяйковіч, слесар калгаса, выдатна валодае баянам, яго жонка Галіна адбівае ў бубен, брат Тадэуш іграе на цымбалах, а дзяўчынка Аляксандра Цюрлік — здайна вядомы ў вёсцы скрыпяч.

Сямейны ансамбль выступае не толькі ў роднай і суседніх вёсках. Ён дэманструваў сваё майстэрства на раённых і абласных аглядах. На абласным конкурсе самадзейных артыстаў з Аношкаў занялі трэцяе месца.

НА ЗДЫМКУ: квартэт з вёскі Аношкі выступае ў Мінску на абласным аглядзе мастацкай самадзейнасці.

Фота В. САВІЧА.

ЗНАЙСЦІ ЗАПАВЕТНАЕ СЛОВА

Як акінуць вокам — усюды лес, азёры, поле. Высокія, залацістыя, нібы промні сонца, ствалы сосен, калматыя шапкі хваін, прывабная пшчотная зеляніна бяроз, прысадзістыя магутныя постаці дубоў. Лес раскінуўся шырока і свабодна. Ён абрываецца толькі там, дзе плюскочыць пад крутым берагам хвалі невялікіх азёр, дзе прасціраюцца на ўзгорках і лагчынах жытнёвыя палі. У глыбіні лесу спакойна. Бухматыя вецці лясчыны нізка сцялюцца над сцежкамі. Прыемная прахлада пануе ў гэтых зялёных тунелях. Паветра тут густое, чыстае.

Ушаччына. Дзівосны куток Беларусі. Край партызанскай славы і працоўнай доблесці. Гэта зямля ўслаўлена ў сівых легендах, паданнях і ў новых песнях, якія складаюць яе таленавітыя людзі.

Зямля і людзі. Што можа быць мацней той сувязі, якой знітаваны яны? Любоў да роднага краю ніколі не гасне ў сэрцах людзей, якія жадаюць, каб іх Бацькаўшчына была свабоднай і шчаслівай, прыгожай і заможнай. Сама прырода дорыць шчодрым пазтавым сэрцам іскры натхнення, якія гараць на працягу ўсяго жыцця. Можна таму і багата Ушаччына на таленты. Народны паэт Беларусі, лаўрэат Ленінскай прэміі Пятрусь Броўка, Васіль Быкаў, Еўдакія Лось, Рыгор Барадулін — усе яны ўзрадаваліся і творча ўмацаваліся тут.

Час бяжыць імкліва. На Ушаччыне расце пазтычная змена. Каб пазнаёміцца з ёю, трэба пабываць у Глыбачанскай сярэдняй школе імя Героя Савецкага Саюза Б. Юркіна. Школа стаіць на зялёным крутым беразе ля возера. Вясной яе будынкі патанаюць у беласнежнай кіпені чаромхі, летам пад яе вокнамі расцвітаюць вярбіні, піwonі. Прырода не пашкадавала сваіх фарбаў, каб радаваць вочы дзяцей. Але і яны зрабілі многае, каб іх школа выглядала прывабнай. Ажурны мосцік ля ўваходу на тэрыторыю школы, вялікія цянсты сад, роўныя дарожкі, прыгожыя клумбы, высокія, адліваючы золатам абеліскі, устаноўлены ў гонар загінуўшых на франтах Вялікай Айчыннай вайны і ў партызанскіх баях былых вучняў школы, — усё гэта справа рук школьнікаў. Не толькі працавітасць, але і любоў да ўсяго прыгожага, замілаванасць родным словам, сапраўднае захапленне літаратурай вызначаюць вучняў гэтай школы. Многія з іх пішучы вершы, апавяданні, нарысы.

У школе працуе літаратурна-творчы гурток. Арганізаваў ён у 1963 годзе. Было гэта так. Некалькі вучняў-дзясцікласнікаў папрасілі настаўніка мовы і літаратуры Івана Васільевіча Законнікава падрабязней пазнаёміць іх з творчасцю сучасных рускіх і беларускіх пісьменнікаў, расказаць аб тым, як пішуча вершы і апавяданні, правесці некалькі гутарак па тэорыі літаратуры. Настаўнік быў вельмі ўзрадаваны, калі пасля адной з гутарак да яго

падышлі некалькі вучняў і сарамліва працягнулі лісткі паперы са сваімі першымі вершамі. Няхай яны былі недасканалыя, але Іван Васільевіч прыкмеціў, у іх крупінкі паэзіі. З гэтага ўсё і пачалося. Школьнікі, якія захапляліся літаратурай, збірліся кожны тыдзень на пасяджэнні літаратурнага гуртка.

Паступова выхоўваў настаўнік у дзяцей любоў да слова, бачанне прыгажосці роднага краю, увадзіў іх у чароўную краіну паэзіі. Пачыналі з апісання родных мясцін, творчых сачыненняў, замалёвак. Вялікае значэнне кіраўнік гуртка надаваў развіццю самастойнасці, умённю мысліць, сапастаўляць, рабіць вывады.

Праца настаўніка не прапала дарэмна. Ужо праз паўгода на рахунку гурткоўцаў было больш 50 вершаў, апавяданняў, нарысаў. Выраслі выпускнікі свай літаратурна-мастацкай рукапісны часопіс «Узыход». Тыраж — 4 экзэмпляры. Гэта для таго, каб з работай гурткоўцаў праз мясцовую бібліятэку саўгаса «Глыбачаны» знаёміліся і іншыя. Часопіс друкуецца на машынцы, мастацкае афармленне яго робяць лепшыя мастакі школы, настаўнік малявання В. Кучко. Перагорнем старонкі некаторых часопісаў.

Тэма роднага краю з самага пачатку стала галоўнай у творчасці школьнікаў.

Калі не піў бальзам гаючы
Нёмана,
Не бачыў сінявокае Дзвіны,
Калі не чуў бароў палескіх
гоману,
Не пазіраў у полі на ільны,
Калі не кратаў росны
яблык восенню,
Не сустракаў ружовую
зару,—
Тады не ведаеш, якая ёсць
яна,
Мая Радзіма-Беларусь.

Радасна і прыемна, што многія радкі вершаў гурткоўцаў прысвечаны неўміручаму вобразу Леніна. Яны прасякнуты сардэчнай усхваляванасцю і любоўю.

«Дзень добры, Ільці! —
вусны шпэчучь паволі,—
Віпанне нясу Вам ад Белай
Русі,
Ад бору сівога, ад жытняга
поля,
І Нёман паклон перадаць
папрасіў.
Вас помняць і людзі,
і дрэвы, і травы,
Ваш голас, Ваш смех і вачэй
чысціню.
Вы з намі у кожнай
сягонняшняй справе,
Вы — вечны агонь, а мы —
іскры агню...»

Вёска Глыбачка — калыска партызанскага руху на Ушаччыне. Гэта тут быў арганізаваны першы партызанскі атрад Палацка-Лепельскай зоны. Водгукі ваеннага рэха яшчэ і цяпер блукаюць па глыбачанскіх лясах сярод цянстых палянаў, сярод смалістых сасновых ствалоў. Як нязгасныя кастры мужнасці і адвагі, гараць зоркі на абелісках, якіх так многа на на-

шай зямлі.

Члены гуртка часта сустракаюцца з былымі партызанамі, наладжваюць паходы па партызанскіх сцяжынках.

Даўно акопы зараслі травой,
І на зямлянку воблакам
спусціўся бэз.
Паветра пахне не вайной—
вясною,
Па-мірнаму стары гамоніць
лес.
Ля брацкае магілы — варта
з клёнаў
Застыла ў непарушнай
цішыні.
На гімнасцёрках балацін
зялёных
Гараць брусніц крывавай
агні.

Многія вершы часопіса «Узыход» зіхаць агеньчыкамі вось такіх сапраўдных пазтычных знаходак.

За сем год работы гуртка ў ім займаліся 162 вучні. За гэты час раённая, абласная, рэспубліканскія газеты і часопісы надрукавалі звыш дзюх тысяч твораў гурткоўцаў, многія вершы перадаваліся па радыё і тэлебачанні, змяшчаліся ў калектыўных зборніках дзіцячай творчасці «Напісалі кніжку самі» (выдавецтва «Беларусь», 1967 г.), «Вачыма дзяцей» (выдавецтва «Народная асвета», 1968 г.), у зборніках «Натхненне» (выдавецтва «Беларусь», 1967 г.) і іншых.

Гурткоўцы ўдзельнічаюць і нязменна выходзяць пераможцамі ў раённых, абласных, рэспубліканскіх, міжрэспубліканскіх і ўсесаюзных творчых конкурсах школьнікаў. Валерыя Законнікаў і Вера Шчацініна сталі лаўрэатамі рэспубліканскіх і міжрэспубліканскага творчых конкурсаў, а Оля Законнікава — лаўрэатам рэспубліканскага і ўсесаюзнага конкурсаў. Двое гурткоўцаў узнагароджаны Ганаровай граматай ЦК ЛКСМБ, восем членаў гуртка атрымалі дыпламы I і II ступені.

У школе адкрыта літаратурная выстаўка «Тут зямля такая», якая знаёміць наведвальнікаў з дзейнасцю літаратурна-творчага гуртка. Усяго ў ёй каля сотні экспанатаў.

Як правіла, члены гуртка добра вучацца, паспяхова канчаюць школу, і большасць з іх працягвае вучобу на філалагічных факультэтах інстытутаў і універсітэтаў.

Літаратурныя матэрыялы гуртка ў 1970 годзе экспанаваліся на Усесаюзнай выстаўцы ў Ленінградзе.

Члены гуртка цікавяцца фальклорам. Імі сабрана больш сотні абрадавых і бытавых песень, якія прадстаўляюць значную цікавасць. Запісана больш шасцідзсяткі партызанскіх прыпевак, якія склалі і спявалі партызаны брыгады імя Чапаева ў 1943—44 гадах.

Заняткі ў гуртку прыносяць дзелям вялікую карысць: расшыраюць і паглыбляюць іх агульную культуру, узбагачаюць мову, выхоўваюць любоў да Радзімы, павагу да чалавек-працаўніка, вучаць цаніць і паважаць багатую спадчыну мінулага.

С. ЗАКОННИКАУ.

ИЗ ВОСПОМИНАНИЙ АНДРЕЯ МИХАЙЛОВИЧА МАРТЫНОВА

НЕ БУДУ подробно рассказывать, как в Москве на аэродроме меня встретила семья, доставить которую из Алесина распорядился мой старый друг Алексей Мальгин. Плохо помню, как меня вывели из самолета, помню только заплаканное лицо дочери, тревожный взгляд Нади.

Мне предстоял «капитальный ремонт», поэтому прямо с аэродрома меня отвезли в госпиталь. Я не могу сказать «молодость взяла свое» — я уже был далеко не молод, в марте 1945 года мне исполнилось сорок семь лет...

В общем, как видите, я выжил. А теперь о главных «деяниях» КОИРа.

Трухина поймали 7 мая в городе Шинбрахе. Он заблудился в поисках американских войск и попал в расположение нашей части. Он был трезвый и слаб, без всякого сопротивления.

Благовецский и Закутный успели пробраться к американцам. В середине июня оба были переданы советским властям.

Жиленков попал к американцам в районе Писбрук. Малышкин явился в штаб 20-го корпуса американских войск, находящегося неподалеку от Фюссена, откуда его направили к командующему 7-й американской армией генералу Петчу.

В лагере для военнопленных в городе Асбург Жиленков и Малышкин встретились, и их вместе с еще тремя предателями перевели в лагерь американской разведки в город Оберурзел, неподалеку от Франкфурта-на-Майне. Американцы представили к ним офицеров — лейтенанта Стюарта и майора Сандерса, хорошо говоривших по-русски.

Одно время они жили на вилле «Флорида» и целыми днями писали «доклады» для американской разведки.

Жиленков очень понравился американцам, особенно Сандерсу. Он согласился оставить Жиленкова в Мюнхене под фамилией Максимов для шпионской работы.

Жиленков обрадовался своей «удаче» и все время издевался над своим бывшим «шефом» Власовым:

— Влопался, идиот, как слепой котенок. Не мог, болван, вовремя удрать...

Как ни притали американцы Жиленкова и Малышкина, наши все-таки облизнули их и потребовали выдачи.

Первого мая 1946 года Жиленкова и Малышкина доставили на обменный пункт. Малышкин, узнав, куда его привезли, заплакал, а Жиленков, увидев советских офицеров, бросился было бежать. Его нагнали и повели — он шел, еле передвигая ноги от страха, весь дрожал, кричал: «Не хочу! Не хочу!» Потом затих и попросил разрешения поговорить в последний раз с майором Сандерсом.

— Ну, что, выжали, как лимон, а теперь бросаете?

Американец пожал плечами и ответил:

— Се ля ви... Такова жизнь!

Второго августа 1946 года рано утром мне позвонил Алексей Иванович Орлов:

— Добрый день, Андрей Михайлович. Сегодняшние «Известия» видел?

— Нет еще. А что там?

— Тогда слушай: «На днях Военная коллегия Верховного суда СССР рассмотрела дело по обвинению Власова А. А., Жиленкова Г. И., Трухина Ф. И., Зверева Г. А. и других в измене Родине, и в том, что они, будучи агентами германской разведки, проводили активную шпионско-диверсионную деятельность против Советского Союза. Все обвиняемые признали себя виновными... Военная коллегия приговорила всех к смертной казни через повешение. Приговор приведен в исполнение. Ну, вот и все, Андрей Михайлович. Что скажешь?»

(Окончание. Начало в №№ 41, 42, 44—51 за 1969 год. №№ 1—15, 17—33 за 1970 год).

Что я мог ему ответить? Я сказал:

— Помнишь наш разговор в Берлине: как перековка ни выется, а кончик будет...

С незабываемых майских дней 1945 года прошло двадцать четыре года. Наверное, поэтому все, что я увидел и пережил в тылу врага — в Берлине, Летцене, Добендорфе, в штабе Власова, — все теперь кажется таким далеким. Это, наверное, и есть та самая «дымка времени»...

А теперь о совсем недавнем...

В конце октября 1967 года мне позвонил Алексей Орлов:

— Старина, хочешь побывать в Монреале, на всемирной выставке? Мы теперь вольные казаки. Включать тебя в туристскую компанию? Летим?

В Монреале мы жили на улице Сан-Катрини в небольшом доме, снятом администрацией советского павильона для наших туристов. Рядом находилась станция метро «Попин», и это было очень удобно — через десять минут поезд доставлял нас на ЭКСПО.

В том же доме и в доме по соседству, кроме туристов, жили сотрудники нашего павильона, корреспонденты, здесь же остановились актеры и музыканты, выступавшие в концертах. По вечерам в доме было шумно — ходили друг к другу в гости, всюду слышалась русская речь, русские песни, как будто мы находились не в Канаде, а в Москве, на Ленинградском проспекте. Не хватало только резкого стука домино во дворе и яростных криков проигрывающих пенсионеров.

Паспорт в синей обложке, выдаваемый туристам для посещения павильона, весь был в штемпелях — за десять дней я успел побывать в тридцати двух павильонах.

В наш павильон я заходил утром — узнать новости, посмотреть свежие газеты. Через главный вход не проберешься: ЭКСПО закрывалась через несколько дней, а поток посетителей не уменьшался — огромная очередь выстраивалась за долго до открытия, и казалось, ей не будет конца.

Администрация советского павильона пропускала своих туристов через служебный вход. Но и через него пройти было не так просто — и здесь осаждали десятки людей, умоляли захватить с собой, протягивали паспорта, просили поставить советский штемпель.

Утро 28 октября было свежим. С реки Святого Лаврентия дул холодный, совсем уже осенний ветер. Обычно мы с Орловым доезжали на место до станции «ЭКСПО», находящейся неподалеку от павильона США, затем шли пешком по «космическому» переходу, соединявшему остров Сант-Элен с островом Нотр-Дам. До нашего павильона — минут десять ходу. И на этот раз мы не изменили привычному маршруту. Миновали «космический» переход, повернули к павильону Туниса. Очаровательная девушка стукнула по моему паспорту печаткой и пожелала приятно провести время, знакомясь с ее страной... Вскоре я ушел, Орлов остался.

Если бы я знал, какая у меня впереди встреча, я, возможно, задержался бы. Впрочем, нет, я бы наверняка заторопился еще больше.

У служебного входа в наш

павильон, как всегда, стояла толпа. Способ для беспрепятственного прохода через толпу существовал один — достать советский паспорт и идти, держа его на виду, — люди охотно расступались, умоляюще смотрели в глаза (советский турист мог захватить с собой одного гостя).

Только я поднял над головой красную книжечку, как меня кто-то тронул за плечо:

— Господин, можно вас на минуточку?

что со мной нет Алексея Ивановича Орлова.

Это был Майкопский... Тот, кто назвался Иваном Щегловым, не отходил и не спускал с меня колючего взгляда.

— На словах-то вы все смеялись!

Щеглов явно вызывал меня на скандал. Но появился Орлов.

— Извини, забежал в павильон Венесуэлы... Что с тобой, старина?

Я показал ему на торопливо

Арк. ВАСИЛЬЕВ

Это было сказано по-русски, чисто, без акцента.

Человеку было лет под шестьдесят, широкое, квадратное лицо все в морщинах, седые виски и брови. Несмотря на холодное утро, он был без головного убора, в одной темно-синей рубашке, заправленной в желтые парусиновые помятые брюки, простроченные красными нитками. Я обратил внимание на поношенные пластиковые ботинки.

— Простите, господин, — сказал он, — не знаю вашего имени-отчества. Надеюсь, не откажете соотечественнику в небольшой просьбе.

— Смотря что за просьба...

— Суцая безделка. Я из Скуомиша, это, если вы знаете, на том берегу, недалеко от Ванкувера... Затерялся, как мышь в поле. А родился в Краснодаре. В общем, российский — Щеглов Иван Петрович. Обещал своим кое-что поинимать на ЭКСПО, конечно, в нашем... извиняюсь, в советском павильоне. Мальчишка у меня... Очень просил. Да разве попадешь! Если умеете снимать — пожалуйста, все что хотите, всю катушку... Я подожду...

Он протянул ФЭД довоенного выпуска в стареньком, потертом чехле.

— Если не боитесь, конечно...

Я посмотрел ему в глаза — его явно злой взгляд мне не понравился.

— К сожалению, не могу... Не умею фотографировать. Боюсь испортить вам всю катушку.

Еще раз я увидел его на останковке монорельсовой дороги. Рядом с ним стоял пожилой, хорошо одетый человек с толстой тростью.

Заметив меня, человек с тростью торопливо сел в вагончик.

Но я узнал его и пожалел,

уходящего Щеглова. Орлов махнул рукой.

— Старый знакомый. Ты не помнишь его? Это же Лимонов, бывший старший полицай из Пекова, а потом фельдфебель комендантской роты Власова. Черт с ним, поехали смотреть лабиринт.

Мы должны были лететь в Москву 2 ноября. Представитель «Интуриста» попросил меня уступить место работнику нашего павильона. Он летел домой к большой жене. Я остался. Посольство пригласило меня встретить пятидесятилетие Октября в Оттаве.

Шестого я уже был в столице Канады.

Когда я подъехал к нашему посольству, возле него бушевала, горланила, размахивала шляпами, зонтиками, тростями толпа. Комья грязи расплазлись на белых стенах здания. Верзила в коричневом свитере метнул банку в полукруглый козырек, прикрывающий парадный вход в посольство. Потекли, расплазаясь, красные чернила.

Кто-то хрипло, надрывно кричал по-русски:

— Убирайтесь в свою Москву!

Чуть поодаль прилепился к стене человек с толстой тростью — Майкопский. Рядом с ним стоял спиной ко мне высокий широкоплечий человек. Когда он повернулся, я сразу узнал его. Я не мог не узнать Отто фон Роне, группенфюрера СС, хотя он сильно изменился: обрюзг, поседел. Всю правую щеку пересекал фиолетовый зловатый шрам. К ним то и дело из толпы бежали разные люди, выслушивали короткие команды и мчались за «боеприпасами».

Вынырнул из толпы и Иван Щеглов. Отто фон Роне сунул ему в руки какой-то сверток.

Полицейские полукругом спо-

койно стояли в стороне. Потом подбежал офицер, и они начали теснить толпу. Подосел черный «форд». Майкопский взялся за ручку двери.

Так вот ты куда залетел, бывший киевский адвокат из второй юридической консультации, начальник «Натурфонда», сотрудник берлинского гестапо. Я не знаю, какую фамилию ты теперь носишь, где живешь — в Монреале, Оттаве, Торонто... Может быть, ты прилетел сюда на гастроли из Лос-Анджелеса, Брюсселя, Мадрида. Возможно, твое постоянное местожительство во Франкфурте-на-Майне или в Мюнхене...

Главное я теперь знаю. Я знаю, что ты еще жив. И я поэтому не имею права забывать слова Фучика: «Люди, будьте бдительны!»

ПОСЛЕСЛОВИЕ АВТОРА

Я долго разыскивал командира мотострелкового батальона 162-й бригады 25-го танкового корпуса капитана Михаила Ивановича Якушева, того самого Якушева, который вывел из машины изменника родины Власова. Мне очень хотелось увидеть смелого офицера, поговорить с ним. Но все мои поиски были тщетны. Признаюсь, я совсем потерял надежду на встречу, и, чего греха таить, начал думать, что Михаила Ивановича, возможно, нет в живых: мало ли что могло произойти за двадцать четыре года, прошедшие после войны.

А все заключалось всего-навсего в одной лишь букве. Недавно ко мне пришел красивый бравый военный и отрапортовал:

— Капитан Якушов! Прибыл по вашему вызову...

— Извините, не вызывал...

— Вызывали! — И он показал мне «Известия» с главкой из моего романа. — Вы ошиблись, товарищ автор, я не Якушев, а Якушов. Не «е», а «о».

Так я встретился с Михаилом Ивановичем Якушовым, ныне подполковником Советской Армии.

Михаил Федорович Лукин живет в Москве на Ленинградском проспекте, неподалеку от меня, но встречаемся мы редко — у генерала много времени отнимает общественная работа в Советском комитете ветеранов войны.

Несмотря на почтенный возраст, Михаил Федорович энергичен, бодр, по-военному подтянут, «штабной грудью» он так и не обзавелся. Редкие встречи с ним для меня огромное удовольствие — я люблю слушать рассказы Михаила Федоровича. Как-то, уходя от него, я спросил о дальнейшей судьбе Героя Советского Союза летчика подполковника Власова.

— Николай Иванович погиб в Маутхаузене, не дожидая победы трех месяцев. Он навечно внесен в списки гвардейского Краснознаменного полка. А его Звезда здесь, в Москве...

Михаил Федорович показал мне расписку в том, что «Золотая Звезда Героя Советского Союза номер 756, принадлежавшая Николаю Ивановичу Власову, сдана в Управление кадров Министерства обороны СССР».

На прощание я крепче обычного пожал руку генералу Лукину.

У Мінску адбылася сустрэча дружбы і салідарнасці савецкай і в'етнамскай моладзі. В'етнамскія сябры наведалі Н-скую частку Беларускай ваеннай акругі. Тут ім падарылі макет Кургана Славы.

Фота У.А. КИТАСА.

ПАДАРОЖЖА Ў ЭКЗОТЫКУ

Мінчане і госці беларускай сталіцы, якім ні разу не давялося зазірнуць за аранжурную каланаду ля парку імя Чалюскінцаў, наўрад ці падазраюць аб тым, што сцэжка, якая губляецца ў глыбіні цяністай ліпавай алеі, вядзе прама ў тропікі. Бо дзе ж яшчэ можна ўбачыць, як спеюць бананы і грэйпфруты, квітнеюць мексіканскія кактусы і згінаюцца пад цяжарам пладоў вечназялёныя пальмы...

Уся гэта экзотыка знаходзіцца ў пяці мінутах хадзі ад Ленінскага праспекта, а назва ёй — Цэнтральны батанічны сад Акадэміі навук БССР. Тут на плошчы ў мільён квадратных метраў сабраны амаль уся зеляніна свету, прадстаўленая на гэтым кавалку беларускай зямлі васьмю тысячамі відаў зямной флоры.

Для таго, каб зрабіць падарожжа ў гэтае зялёнае царства, што ўзнікла не з казкі, а створана працавітымі чалавечымі рукамі, дастаткова зрабіць толькі некалькі крокаў у бок ад цэнтральнай вуліцы горада.

З першых жа крокаў вы, вядома, звернеце ўвагу на незнаёмыя расліны, радзіма якіх знаходзіцца за тысячы кіламетраў ад Беларусі. Маньчжурскі арэх, амерыканская туя, пенсільванскі ясен, амурскі вінаград — няхай вас не здзіўляюць падобныя надпісы на шыльдачках. Усе гэтыя госці з далёкіх краін цудоўна акліматызаваліся на беларускай зямлі і ў нас у Мінску адчуваюць сябе, як дома.

Аматарам прыроды, відаць, будзе цікава даведацца, што адзін такі «перасяленец» з Сярэдняй Азіі — таран дубільны — выратаваў цудоўныя беларускія дубовыя гаі. Спакон веку людзі валілі дубы, каб здабыць рэчыва для вырабу скур. А батанікі вызначылі, што карэнні тарана ўтрымліваюць выдатны экстракт дубільнага рэчыва. Так вучоныя адвалі сякеру ад многіх гектараў векавых дрэў.

Сярод шматлікіх зялёных гасцей, якія набылі ў нашым горадзе сваю другую радзіму, мы сустрэнем надзвычай рэдкае дрэва — гінка. Гэта расліна акружана легендамі і нездарма: гінка — равеснік дыназаўраў і птэрадактыляў, адзін з нямногіх прадстаўнікоў драўнінай расліннасці далёкіх геалагічных эпох, распаўсюджаны яшчэ ў мезазойскую эру. У дзікім выглядзе гэта выміраючая расліна не сустракаецца нават на сваёй радзіме — у Кітаі і Японіі. Узрост асобных экзэмпляраў гінка дасягае дзвюх тысяч гадоў.

Брукаваная дарожка вядзе ад цэнтральнай алеі да дэкаратыўнага басейна, вакол якога

расквіліся кветкавыя плантацыі. У гэтым кутку саду звычайна больш за ўсё наведвальнікаў. Палітра самага патрабавальнага мастака не ведае такіх адценняў, якімі адарыла прырода свае найтанчэйшыя стварэнні. Асабліва багаты пітомнік руж батанічнага саду: яго калекцыя налічвае каля 700 гатункаў.

Якія толькі імёны не носяць гэтыя дзіўныя ружы! Тут і «Мадам Батэрфляй», і «Афелія», і «Мадам Крылова», і «Глорыя Дэй». А вішнёва-чырвоная з чорным адценнем кветка мае нечаканую назву «Сатана». Есць тут і «Аве Марыя». На шыльдачцы ля вялікага куста светла-малінавых руж напісана: «Мадам Эдуард Эрыю». Кветка названа так у гонар былога прэзідэнта Францыі, вялікага сябра нашай краіны. А «мадам» — гэта паважаны тытул самой ружы.

Дзве алеі — блакітнага клёну і бярозавага — скрыжоўваюцца ля прысаджытай будовы ў класічным стылі. Шклянны дах падкажа прызначэнне гэтай будовы. Тут размешчана аранжарэя. Пад цёлымі промянямі штучных сонцаў спеюць лімоны, грэйпфруты, бананы, квітнеюць алеандры і экзатычныя мексіканскія кактусы. Пялёсткі некаторых з іх можна ўбачыць раз у многа гадоў. І калі вялікая белая кветка распускаецца проста на вачах, каб пра жыць толькі адну ноч і звянуць з надыходам раніцы, — такую карціну нельга назіраць без хвалявання.

Цяністая яловая алея выводзіць нас да берагоў «Лебядзінага возера». Па люстравой воднай роўнядзі бяшумна плывуць прыгожыя птушкі, пра якіх складзена столькі цудоўных, паэтычных легенд. У адпаведнасці з фэбуйай славуэта балета тут ёсць і белыя, і чорныя лебедзі.

І ў нядзельныя, і ў будзённыя дні на берагах возера мноства народу. Дзеці кормяць лебедзяў, а нетаропкія птушкі не заўсёды паспяваюць схаліць ласы кавалачак: іх апераджаюць хуткія рыбы, якія ўвесь час нагадваюць аб сабе шумнымі ўсплёскамі.

Такім чынам, наша экскурсія падыходзіць к канцу. Мы не паспелі пабываць у многіх кутках саду — не прайшлі рабінавай, туювай, ясеневай, царомхавай алеямі, не наведалі сад няспыннага цвіцення, дзе сабраны столькі экзатычных прадстаўнікоў зялёнага насельніцтва зямлі. Але як немагчыма ў адзін прыём аглядзець Эрмітаж або Луўр, так немагчыма за адзін раз абыйсці гэты цудоўны куток беларускай сталіцы.

А. КАРЭЛІН.

ДАКУМЕНТЫ АБ ВАСІЛЮ ВАШЧЫЛУ

Новыя матэрыялы аб вядомым антыфеадальным паўстанні крычаўскіх сялян на чале з Васілём Вашчылам выявіў у галоўным архіве старажытных актаў Варшавы старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі АН БССР В. Мясешка. Яны захаваліся ў фондах дакументаў і перапіскі Радзівілаў.

У архіўных матэрыялах ёсць шматлікія скаргі сялян Крычаўскага староства на гаротнае становішча, злоўжыванні, вымаганне свавольства, зверствы і грабніжы, знішчальваючую працу і вялікія падаткі. Удзельнікі паўстання нападлі на дамы багатых купцоў і ліхвяроў, знішчалі дзелавыя паперы, пазыковыя абавязальствы, судовыя прыгаворы. Яны выгналі амаль усеіх арэндатараў і іх слуг.

Дакументы, выяўленыя ў Варшаве, праліваюць святло на асобу і дзейнасць Васіля Вашчылы. У іх гаворыцца, што ён не раз быў сялянскім хадаком, насіў скаргі ў Варшаву, Нясвіж і Мір, дзе знаходзіўся гаспадар-магнат.

У данясеннях ёсць звесткі аб двух буйных бітвах узброеных сялян з наёмнымі войскамі Радзівіла за горад Крычаў і ля вёскі Чарковішчы. Да апошняй варожыя войскі падыйшлі ноччу непрыкметна і на досвітку напалі на лагер паўстаўшых. У Мінскім дзяржаўным гістарычным архіве захаваліся арыгінал прыгавору суда, які пралівае новае святло на далейшы лёс паўстанцаў.

Усе матэрыялы аб Крычаўскім паўстанні, якія захаваліся ў варшаўскім архіве, перазняты на мікрафільм.

ПОМНІКІ БЕЛАРУСКАЙ АРХІТЭКТУРЫ

Гомель. Сабор Пятра і Паўла, збудаваны ў 1809—1819 гадах архітэктарам Кларкам поблізу палаца Румянцава Паўкванца на ўзвышшы, абмежаваным ракой Сож і з'яўляецца драм.

У строгасці і невыкараннай прастаце архітэктурнага афармлення фасадаў сабора адбіліся характэрныя рысы класіцызму доўгацтва пачатку XIX стагоддзя.

ПЛАСЦІНКАМ—ГАНАРОВЫЯ ЎЗНАГАРОДЫ

Грамафонныя пласцінкі з запісамі твораў савецкага кампазітара лаўрэата Ленінскай прэміі Георгія Свірыдава атрымалі ў Францыі дзве ганаровыя ўзнагароды. Запіс «Курскіх песень» і хораў, выпушчаны фірмай «Патэ Марконі», ўзнагароджан прэміяй Акадэміі імя Шарля Кро. Пласцінка з выкананнем «Патэтычнай араторыі», якую выпусціла кампанія «Шан д'ю монд», удастоена вя-

лікага прызга Акадэміі пласцінак опернай музыкі.

У Саюзе кампазітараў РСФСР у Маскве пабывалі прэзідэнт фірмы «Шан д'ю монд» Жан Руар і дырэктар «Патэ Марконі» дэ Жонг. Яны ўручылі Георгію Свірыдаву выпушчаныя ў Францыі пласцінкі з запісамі яго твораў і павішавалі кампазітара з ўзнагародай.

ПУШКІНСКІ ЗБОР

У 1899 годзе Расія адзначала стагоддзе з дня нараджэння геніяльнага рускага паэта Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна. Аб ініцыятыве, якую прапавілі тады сяляне Пскоўскай губерні, расказваецца ў справе, што захоўваецца ў Цэнтральным дзяржаўным гістарычным архіве БССР. У адным з дакументаў чытаем: «Сяляне Таболенскага таварыства Варанецкай воласці Апачацкага павета Пскоўскай губерні, натхнёныя пацудоўнай вышай павялі да памяці вялікага рускага паэта А. С. Пушкіна, пахаванага сярод зямель іх таварыства ў Святагорскім манастыры, пастанавілі: пабудаваць у 1895 годзе на іх сродкі каля магілы незабыўнага паэта двухпавярхова будынак для старых ад-

насяльчан з народнай пры імчытальнай назваць пушкінскім.

Разам з тым за недастатковасцю сродкаў на ўтрыманне дома для старых і народнай чытальні сяляне вырашылі ўзбудзіць хадайніцтва аб усерасійскім зборы сродкаў для ўтварэння капіталу, на працэнты з якога можна будзе ўтрымліваць сціплы помнік на магіле паэта ў належным выглядзе».

Ініцыятыву пскоўскіх сялян гарача падтрымалі ў Беларусі. Падпісныя лісты з пушкінскай пячаткай (адзін такі ліст захоўваецца ў справе) былі накіраваны з Мінска ў Слуцк, Навагрудак, Барысаў, Мазыр і іншыя гарады. Паступіўшыя сродкі перавялі ў Пскоў.

С. ЯФІМАЎ.

Бярозавы гай.

СПОРТ

У Маскве адбыліся спаборніцтвы мацнейшых змастаў краіны, якія аспрэчалі кубак СССР у змаганні і першынстве на асобных снарадах. Гэтыя спаборніцтвы з'яўляліся сваёму роду турнірам перад чэмпіянатам свету ў Любляне. На іх удача выступалі маладыя беларускія змасткі. Сярод пераможцаў гродзенская школьніца Оля Корбут, якая заняла першае месца ў апорным скачку і другое — на брусах; і віцеблянка Тамара Лазавой, якая паказала лепшы вынік на самым каварным снарадзе — беражне. Абе гэтыя беларускія змасткі паедуць на першынство свету ў Югаславію.

Мінчанін Віктар Быкаў на чэмпіянате свету па веласпорце ў Англіі заваяваў бронзавы медаль у індывідуальнай гонцы праследвання. Зборная СССР, у якую ўваходзілі Быкаў, заняла трэцяе месца ў гонцы праследвання на 4 кіламетры і ўзнагароджана бронзавым медалем.

ГУМАР

У ПОЕЗДЗЕ

У вагоне прыгараднага поезда побач сядзяць дзве дамы. Адна трымае на каленях маленькага сабачку. Другая, акінуўшы сабачку незадаволеным позіркам, звяртаецца да першай:

— Калі можна, спусціце яго. Блохі поўзаюць ужо ў мяне на плячах.

Уладальніца сабачкі паспешліва спускае яго на падлогу. — Пасядзі тут, Кікі, і не сыходзь з месца, таму што ў гэтай дамы блохі...

ПСІХІКА

Да псіхіятра прыводзяць хлопчыка для вызначэння яго разумовага развіцця.

Урач задае маленькаму пацыенту некалькі пытанняў.

— Колькі вушэй у ката?

— Два, — адказвае хлопчык.

— А колькі лап?

— Чатыры.

— А як кот крычыць?

Хлопчык звяртаецца да бацькі, які прысутнічае тут жа:

— Тата, няўжо гэты крзтын ніколі ў жыцці не бачыў ката?

КАНЕЦ КАЗКІ

«...І тады яны пажаніліся», — закончыла казку бабуля.

— Бабуля, а чаму казка заўсёды канчаецца, як толькі закаханыя ажэняцца?

— Калі вырасцеш, сам даведашся, — прабурчэла бабуля.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС:

МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.
ТЭЛЕФОНЫ: 32-20-31,
39-87-92, 32-05-88, 33-15-15.

Зак. 1067, Мінск. Друкарня
выдавецтва ЦК КП Беларусі.